The Islamic Journal of Women and the Family

Print ISSN: 2538-6190 Online ISSN: 2717-4085

Homepage: https://pzk.journals.miu.ac.ir

Values, Attitudes, and Norms of Afghan Mothers' Parenting; A Phenomenological Study

Mojgan Rezaei[1], Seyed Amir Amin Yazdi[2], Hussein Karshki[3], and **Reza Pishghadam[4]**✉

1. Department of Counseling and Educational Psychology, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran.
   Email: mh.rezaii@gmail.com 0009-0004-8613-3652
2. Corresponding Author, Department of Counseling and Educational Psychology, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran.
   Email: yazdi.amin@gmail.com 0000-0002-1505-0938
3. Department of Counseling and Educational Psychology, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran.
   Email: karshki@gmail.com 0000-0003-1990-2365
4. Department of Counseling and Educational Psychology, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran.
   Email: pishghadam@um.ac.ir 0000-0001-6876-5139

Article Info

Article type:
Research Article

Article history:
Received 26 September 2025
Received in revised form 29 October 2025
Accepted 1 December 2025
Available online 22 December 2025

Keywords:
parenting styles,
mothers residing in Herat,
Afghan mothers,
Afghan norms,
attitudes of Afghan mothers.

ABSTRACT

Objective: The present study aimed to investigate the values, attitudes, and norms of parenting among Afghan mothers residing in Herat city.

Method: This qualitative research was conducted using a phenomenological approach. The sample consisted of 25 mothers with children aged 3 to 5 years, who were selected from among all mothers residing in Herat city using purposive sampling until theoretical saturation was reached through semi-structured interviews. Data were analyzed using Colaizzi's seven-step method and validated based on participatory review and expert feedback.

Results: Data analysis identified three main themes, 11 sub-themes, and 38 primary concepts or meanings. .

Conclusions: The results indicated that the attitudes, values, and norms of Afghan mothers, in addition to sharing commonalities with similar research in other societies, possess unique characteristics that reflect the specific religious, cultural, and social influences of this country. Belief in religious values and principles, coupled with an emphasis on education and academic progress, hard work, and contentment, demonstrates a blend of traditional values and modern attitudes. Norms such as respect for parents and elders, paternal authority, and the prohibition of leaving home alone reflect the influence of family structures, social issues, and sometimes security concerns.

Cite this article: Rezaei, M., Yazdi, S. A. A., Karshki, H., & Pishghadam, R. (2026). Values, Attitudes, and Norms of Afghan Mothers' Parenting; A Phenomenological Study. *The Islamic Journal of Women and the Family,* 13 (4), 71 - 91. https://doi.org/10.22034/ijwf.2025.20032.2362

© The Author(s).retain the copyright and full publishing rights. **Publisher**: Al-Mustafa International University.
DOI: https://doi.org/10.22034/ijwf.2025.20032.2362

Introduction

According to Russell and et al (2010), the foundation of the parent-child relationship begins with parenting. Parenting refers to a set of behaviors, attitudes, emotions, and responses of an adult towards a child, the goal of which is to facilitate the child's development in a safe environment. Parenting is initially done to ensure the child's survival and then to ensure their autonomous functioning (Reder, Duncan & Lucey, 2003). Parents' cognitive system influences how they respond to children's behaviors and, in broader aspects of parenting, specifically in their behaviors and interactions with their children (Goodnow & Collins, 1990), such that parents act based on these beliefs and cognitions even more than their feelings would dictate, shaping their interaction patterns with their children (Bornstein & Cheah, 2006; Darling & Steinberg, 2000). A review of the research literature indicates that numerous studies have been conducted on parenting styles and strategies and their relationship with physical, cognitive, emotional, and social development (Bornstein & Cheah, 2006). Culture profoundly impacts parental cognitions of parenting, such as ideas, awareness, values, goals, and attitudes (Bornstein & Cheah, 2006), and parents' parenting behaviors are indirectly influenced by their culture (Bartkowski et al., 2008). Values (Rad, 1382), attitudes (Eagly & Chaiken, 1993; Eagly & Chaiken, 1998; Atkinson., & et al 1991), and norms (Schwartz, 2012; Smelser, 2001; Bagheri, 2014) are influential cognitive components in parenting. Afghanistan is a country with ethnic, linguistic, and cultural diversity, where the family is recognized as the primary unit of society and plays a significant role in transmitting values and norms. The situation of prolonged wars, insecurity, and economic challenges has profoundly affected the upbringing structure of families (Barfield, 2010). Herat, as one of Afghanistan's most historical and cultural cities, adheres to traditional, religious, and cultural values. Given the importance of the age stage of 3 to 5 years and the mothers' role in shaping personality and transmitting values, the present study was conducted with the aim of identifying parenting components from the perspective of mothers in Herat and answering the question: What are the values, attitudes, and norms of parenting among Herati mothers?

Method

The research was conducted using a qualitative method with a phenomenological approach. Data were collected through semi-structured interviews, and data analysis was performed using Colaizzi's seven-step method. The population included all Afghan mothers residing in Herat city with children aged 3 to 5 years. Sampling was conducted conveniently until theoretical saturation was reached, and 25 mothers participated in the study. The criteria for classifying primary meanings, sub-themes, and main themes were based on the mothers' perceptions and perspectives of parenting components, and specific theoretical foundations or results from past research did not interfere with this process. Participatory review and feedback from research

colleagues were used for validation (Creswell, 2007). Interviews were conducted in a calm environment with the participants' consent, and the duration of each interview varied between 20 and 35 minutes. Participants were from the middle class; 9 were employed and 16 were homemakers, aged 23 to 45, and had varying educational levels.

Results

From the total interviews, 38 primary meanings were extracted, categorized into 11 sub-themes and 3 main themes. The first main theme, "values", included five sub-themes: religiosity, moral and human principles, social responsibilities, personal development and progress, and order and life management, with eighteen primary meanings: adherence to religious principles and values, performing religious duties and prayers such as Salat and fasting, honesty, kindness, politeness, acceptance and respect for differences, respect for parents and elders, obedience to parents, responsibility, law-abidingness, helping others, adherence to national customs and traditions, goal-setting and planning, education and academic progress, adaptability to circumstances, contentment, order and cleanliness, and saving. The highest frequencies were related to adherence to religious principles and values and education and academic progress (20 frequencies), politeness (19 frequencies), and adherence to national customs and traditions (18 frequencies), while the lowest frequency was related to order and cleanliness (5 frequencies). The second main theme, "attitudes," included two sub-themes: psychological attitudes and social attitudes, and twelve primary meanings: self-esteem, assertiveness, discretion, self-sufficiency, creativity, hard work, intellectual and emotional independence, empathy, amiability, eloquence, ability to say no, and expression of feelings and emotions. The highest frequencies were related to assertiveness and amiability (11 frequencies), and the lowest frequency was related to the expression of feelings and emotions (3 frequencies). The third main theme, "norms," included four sub-themes: religious regulations, moral standards, social customs, and self-care, and eight primary meanings: Islamic hijab, modesty, not lying, not being aggressive or cursing, paternal authority and headship in the home, not addressing parents and elders informally ("you"), not playing with the opposite gender, and not leaving the house alone. Among these meanings, hijab had the highest frequency (11 frequencies), and not playing with the opposite gender had the lowest frequency (5 frequencies). The results showed that values play a fundamental role in mothers' cognitive system; religiosity, with the highest frequency, indicates the central role of religion. Education and academic progress, alongside religious values, were important priorities for mothers. Politeness and adherence to customs indicated the importance of social norms. The low frequency of order and cleanliness indicated the lower priority of this concept in Afghanistan's critical conditions. In attitudes, assertiveness and amiability indicated an emphasis on self-confidence and desirable social behavior, and the low frequency of emotional expression pointed to cultural limitations. In norms, hijab held a central position, and not playing with the opposite gender showed a more limited impact compared to other regulations.

Conclusions

The present study revealed that adherence to religious principles and values, performing religious duties and worship such as Salat and fasting, and Islamic hijab are of high importance and acceptance in the view of Herati mothers. These findings are consistent with the results of studies by Sozo (2007), Garf and et al (2014), Azad Armaki (2010), and Helisaz and et al. (2020). The prevalence of a collectivist perspective in the views of Herati mothers, with the valuing of concepts such as politeness, kindness, honesty, helping others, and adherence to customs, aligns with the results of Hofstede's (2001) research. Respect for parents was similar to the results of Mitter and George (2003), Helisaz and et al (2020), Jalili (2020), and Ramezani (2020). Paternal authority and headship in the home were linked to the prevailing patriarchy in Afghan society. Individual values such as responsibility, law-abidingness, contentment, goal-setting and planning, education, and academic progress were also prominent and consistent with the findings of Madanipour and et al (2010). The emphasis on hard work, contentment, and saving was linked to Afghanistan's critical economic conditions and reports by the International Rescue Committee (IRC) and the World Food Programme (WFP). Considering going out alone as abnormal was attributed to the security crisis and the report by the Human Rights Network (2023). In summary, the attitudes, values, and norms of Herati mothers, in addition to sharing commonalities with other societies, possess unique characteristics influenced by Afghanistan's culture, religion, and social conditions, and the results can serve as a basis for cultural, educational, and social policymaking.

Author Contributions

All authors participated equally in the design of the study, writing the article, and editing the final versions.

Data Availability Statement

Data available on request from the authors.

Acknowledgements

The authors express their gratitude for the academic and spiritual support from the Faculty of Psychology at Ferdowsi University of Mashhad, as well as for the cooperation and assistance provided by the officials and directors of cultural and educational centers in Herat city, Afghanistan, during the qualitative phase of the research.

Ethical Considerations

Cases such as falsification of data, distortion of results, plagiarism, and any other unethical behavior have been strictly avoided in this study. The authors emphasize that all ethical principles have been observed in conducting and publishing this research. This has been confirmed by all authors.

Funding

This study was conducted without receiving any financial support from government, commercial, or non-profit organizations.

Conflict of Interest

The authors declare that there are no conflicts of interest in connection with this study. In other words, there were no financial or personal interests that could affect the results of the study.

پژوهشنامه اسلامی زنان و خانواده
شاپا چاپی: ۶۱۹۰-۲۵۳۸ شاپا الکترونیکی: ۴۰۸۵-۲۷۱۷
Homepage: https://pzk.journals.miu.ac.ir

ارزش‌ها، نگرش‌ها و هنجارهای فرزندپروری مادران افغانستانی؛ یک‌مطالعه پدیدارشناسی

مژگان رضایی[۱]، سید امیر امین یزدی[۲]، حسین کارشکی[۳]، و رضا پیشقدم[۴]✉

۱. دانشجوی دکتری روان‌شناسی تربیتی، گروه روان‌شناسی مشاوره و تربیتی، دانشگاه فردوسی، مشهد، ایران. رایانامه: mh.rezaii@gmail.com
۲. نویسنده مسئول، استاد گروه روان‌شناسی مشاوره و تربیتی، دانشگاه فردوسی، مشهد، ایران. رایانامه: yazdi.amin@gmail.com
۳. استادیار گروه روان‌شناسی مشاوره و تربیتی، دانشگاه فردوسی، مشهد، ایران. رایانامه: karshki@gmail.com
۴. استاد وابسته گروه روان‌شناسی مشاوره و تربیتی، دانشگاه فردوسی، مشهد، ایران. رایانامه: pishghadam@um.ac.ir

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:
مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۷/۰۴
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۸/۰۷
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۹/۱۰
تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۱۰/۰۱

کلیدواژه‌ها:
شیوه‌های فرزندپروری، مادران ساکن هرات، مادران افغانستانی، هنجارهای افغانستان، نگرش‌های مادران افغانستانی.

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف بررسی ارزش‌ها، نگرش‌ها و هنجارهای فرزندپروری مادران افغانستانی ساکن شهر هرات انجام شد.

روش پژوهش: این پژوهش به‌روش کیفی با رویکرد پدیدارشناسی انجام شد. نمونه شامل ۲۵ مادر با کودک ۳ تا ۵ ساله بود که از میان تمام مادران ساکن شهر هرات با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند و با ملاک رسیدن به اشباع نظری در مصاحبه نیمه‌ساختار یافته انتخاب شدند. داده‌ها با روش هفت‌مرحله‌ای کلایزی تحلیل و براساس بازبینی مشارکتی و بازخورد متخصصان اعتبارسنجی شد.

یافته‌ها: تحلیل داده‌ها سه مضمون اصلی، ۱۱ مضمون فرعی و ۳۸ مفهوم یا معنای اولیه را شناسایی کرد.

نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد که نگرش‌ها، ارزش‌ها و هنجارهای مادران افغانستانی علاوه‌بر اشتراکات با پژوهش‌های مشابه در سایر جوامع، ویژگی‌های منحصربه‌فردی دارند که تأثیرات مذهبی، فرهنگی و اجتماعی ویژه این کشور را بازتاب می‌دهد. باور به ارزش‌ها و اصول دینی، همراه با تأکید بر تحصیل و پیشرفت علمی، سخت‌کوشی و قناعت، نشان‌دهنده تلفیق ارزش‌های سنتی و نگرش‌های مدرن است. هنجارهایی مانند احترام به والدین و بزرگ‌ترها، اقتدار پدر و ممنوعیت خروج از خانه به‌تنهایی، تأثیر ساختارهای خانوادگی و مسائل اجتماعی و گاه امنیتی را منعکس می‌کند.

استناد: رضایی، مژگان؛ یزدی، سید امیر امین؛ کارشکی، حسین؛ و پیشقدم، رضا (۱۴۰۴). ارزش‌ها، نگرش‌ها و هنجارهای فرزندپروری مادران افغانستانی. *پژوهشنامه اسلامی زنان و خانواده*، ۱۳ (۴)، ۷۱-۹۱. https://doi.org/10.22034/ijwf.2025.20032.2362

ناشر: جامعه المصطفی العالمیه.
© نویسندگان.

مقدمه

به‌عقیده راسل و همکاران[1] (۲۰۱۰) اساس و بنیاد ارتباط والد و فرزند با فرزندپروری شروع می‌شود. فرزندپروری[2] به مجموعه‌ای از رفتارها، نگرش‌ها، هیجانات و پاسخ‌های فردی بزرگسال نسبت به کودک گفته می‌شود که هدف از آن، تسهیل رشد کودک در محیطی امن است. فرزندپروری ابتدا برای تأمین بقای کودک و سپس برای اطمینان از عملکرد خودمختارانه[3] او انجام می‌شود (ردر.، و همکاران،[4] ۲۰۰۳). در مورد عوامل مؤثر بر رفتار والد با کودک و تعامل میان آنها می‌توان به مجموعه‌ای از عوامل مانند خصوصیت والد (سن، وضعیت روانی، میزان تحصیلات)، عوامل وضعیتی در خانه، روابط زناشویی، نظام ارزشی و عوامل گسترده‌تری مانند فرهنگ، منابع و حمایت‌های اجتماعی و شرایط اجتماعی و اقتصادی اشاره کرد. سیستم شناخت والدین در چگونگی پاسخ آنها به رفتارهای کودکان و در جنبه‌های وسیع‌تر فرزندپروری و به‌طور ویژه در رفتارها و تعاملات آنها با فرزندان اثر می‌گذارد (گودنو و کولینز،[5] ۱۹۹۰) به‌طوری‌که والدین براساس این باورها و شناخت‌های خود حتی بیشتر از آنچه که احساسشان به آنها بگوید با کودکانشان رفتار می‌کنند و الگوی تعاملی خود را با آنها شکل می‌دهند (بورنستین و چیه،[6] ۲۰۰۶؛ دارلینگ و استنبرگ، ۲۰۰۰).

بررسی ادبیات تحقیق درباره فرزندپروری نشان می‌دهد که مطالعات متعددی در مورد سبک‌ها و راهبردهای فرزندپروری والدین و ارتباط آن با رشد فیزیکی، شناختی، هیجانی و اجتماعی فرزندانشان انجام شده است. (بورنستین و چیه، ۲۰۰۶) بر مبنای نتایج این مطالعات، والدین رفتار فرزندان خود را تثبیت و خاموش می‌کنند، از خود به‌مثابه الگو استفاده کرده و باورها و انتظارات خود را بیان می‌کنند. این انتظارات و باورها باعث می‌شود که والدین روش‌های مختلفی را در تربیت فرزندان اتخاذ و اجرا کنند به‌گونه‌ای که هنجارها، نگرش‌ها و ارزش‌های والدین، شیوه تعامل آنها با فرزندانشان را مشخص کرده و هر سبک فرزندپروری، رابطه خاصی را نشان می‌دهد.

براساس نتایج برخی پژوهش‌ها، فرهنگ تأثیر عمیقی بر شناخت‌های فرزندپروی والدین مانند ایده‌ها، آگاهی‌ها، ارزش‌ها، اهداف و نگرش‌ها دارد (بورنستین و چیه، ۲۰۰۶). فرهنگ بر شناخت‌های فرزندپروری والدین و شناخت‌های ایشان در رفتار فرزندپروری آنها مؤثر است و رفتارهای فرزندپروری والدین به‌طور غیرمستقیم از فرهنگ ایشان تأثیر می‌پذیرد (بارتکوسکی.، و همکاران،[7] ۲۰۰۸). براین‌اساس می‌توان نتیجه گرفت که خانواده‌ها یکی از مهمترین و تأثیرگذارترین عوامل شکل‌گیری نوع تربیت و چگونگی هم‌نوایی یا عدم هم‌نوایی رفتارهای فرزندان با ارزش‌ها و هنجارهای موجود در جامعه هستند. شیوه عملکرد والدین با اعمال سبک‌های فرزندپروری متفاوت، نتایج متفاوتی را به‌همراه دارد و نقش مهمی بر چگونگی رشد فرزندان در ابعاد مختلف می‌گذارد (بورنستین.، و همکاران،[8] ۱۹۹۸). پژوهشگران مختلف با مطالعه این تعاملات و راهبردها تاکنون توانسته‌اند زمینه‌ساز تدوین الگوهای گوناگونی در آموزش فرزندپروری براساس نظریات مختلف رشدی و تربیتی در دنیا باشند (بورنستین[9]، ۲۰۱۲).

«ارزش» عبارت است از: تفکرات عمیق و ریشه‌داری که به رفتار جمعی افراد متعلق به یک فرهنگ الهام و معنا می‌بخشد. این تفکرات و احساسات، معیار قضاوت برای تشخیص قدر و اهمیت افراد، مطلوبیت رفتارها و اشیای فرهنگی است.

1. Russell, S. T., & et al
2. Reder, p., & et al
3. Autonomous functioning
4. Lucy
5. Goodnow, J. J., & Collins, W. A.
6. Bornstein, M. H., & Cheah, C. S. L.
7. Bartkowski, J. P., & et al
8. Bornstein, M. h., & et al
9. Bornstein, M. h.

(راد، ۱۳۸۲) گودنو و کولینز (۱۹۹۰) معتقدند که ارزش‌های فرزندپروری والدین براساس تجارب شخصی، موقعیت اجتماعی و بافت فرهنگی ایشان ساخته می‌شود. در نتیجه میان جوامع مختلف فرهنگی متفاوت است. تفاوت ارزش‌ها باعث می‌شود که والدین در فرهنگ‌های مختلف عملکرد فرزندان را به اشکال مختلف ارزش‌گذاری کنند (دی و لامب،[1] ۲۰۰۳).

«نگرش»، یکی دیگر از مؤلفه‌های شناختی فرزندپروری است. رایج‌ترین تعریف برای مفهوم نگرش در تحقیقات معاصر عبارت است از: یک گرایش روان‌شناختی درونی که با درجاتی از علاقه یا عدم علاقه ارزیابی می‌شود. (ایگلی و چایکن،[2] ۱۹۹۳؛ ایگلی و چایکن، ۱۹۹۸) نگرش‌ها عبارتند از: پسندها و بیزاری‌ها، دوست‌داشتن‌ها یا دوست‌نداشتن موقعیت‌ها، اشیاء، اشخاص، گروه‌ها و هر جنبه مشخص از محیط مانند اندیشه‌های انتزاعی و خط‌مشی‌های اجتماعی (اتکینسون،، و همکاران، ۱۳۷۰). نگرش‌های فرزندپروری والدین ابعاد مهمی از مراقبت را تشکیل می‌دهند و بر رفتارهای والدین نسبت به فرزندان و انواع محیط‌هایی که والدین برای فرزندان خود ایجاد می‌کنند، تأثیر می‌گذارد.

«هنجار» از دیگر مؤلفه‌های شناختی مؤثر در فرزندپروری است. هنجارها، استانداردها یا قوانینی هستند که به اعضای یک‌گروه یا اجتماع می‌گویند که باید چگونه رفتار کنند. (شوارتز،[3] ۲۰۱۲) انتخاب هنجارها بیشتر از راه انتخاب متن‌ها یا الگوهای مختلف به‌ویژه سبك زندگی، اسطوره‌ها، ارگان و معبودها صورت می‌گیرد (باقری، ۱۳۹۳). بسیاری از هنجارها در قوانین مربوط به امور خانواده یافت می‌شوند. بسیاری دیگر نیز در سنت‌های کمتر رسمیت‌یافته وجود دارند (اسملسر، ۱۳۸۰). به‌نظر می‌رسد شیوه‌های فرزندپروری که با هنجارهای فرهنگی هم‌خوانی دارد در انتقال ارزش‌ها از والدین به فرزندان مؤثرتر است (بورنستین و چیه، ۲۰۰۶).

ضرورت و اهمیت گسترش تحقیقات و مطالعات کمی و کیفی در مورد فرزندپروری و فرهنگ افغانستان، امکان افزایش آگاهی و ارائه رویکردها و دیدگاه‌های نظری و پیشنهادات عملی را برای نظریه‌پردازان، مربیان و متخصصان فراهم می‌کند تا بتوانند روابط مؤثر والدین و فرزندان را توسعه داده و خانواده‌ها را در گروه‌های مختلف اجتماعی تقویت کنند. افغانستان کشوری با تنوع قومی، زبانی و فرهنگی است که این تنوع بر ساختارهای اجتماعی و تربیتی آن تأثیر گذاشته است. خانواده در افغانستان، واحد اصلی جامعه شناخته می‌شود و نقش مهمی در انتقال ارزش‌ها و هنجارها به نسل‌های بعدی ایفا می‌کند. خانواده‌های افغان بیشتر پدرسالار هستند؛ یعنی نقش پدر در جایگاه سرپرست خانواده بسیار پررنگ است. بااین‌حال، مادران نیز نقش محوری در تربیت و آموزش فرزندان دارند. نقش زنان در تربیت فرزندان به‌ویژه در سال‌های ابتدایی زندگی کودکان بسیار مهم است. در بسیاری از مناطق افغانستان، کودکان بیشتر وقت خود را در کنار مادران می‌گذرانند و هنجارها و ارزش‌های اجتماعی را از آنها می‌آموزند. وضعیت جنگ‌های طولانی‌مدت، ناامنی و چالش‌های اقتصادی در افغانستان تأثیر عمیقی بر ساختار تربیتی خانواده‌ها گذاشته است. همچنین تغییرات اجتماعی و مواجهه با مدرنیته و جهانی شدن، چالش‌های جدیدی را در فرزندپروری به‌وجود آورده است (بارفیلد[4]، ۲۰۱۰). مادران افغانستانی با ترکیبی از ارزش‌های سنتی و نیازهای نوین اجتماعی مواجه هستند که این مسئله بررسی دقیق‌تر هنجارها و ارزش‌های تربیتی آنها را ضروری می‌کند.

هرات یکی از تاریخی‌ترین و فرهنگی‌ترین شهرهای افغانستان، ویژگی‌های منحصربه‌فردی دارد. در هرات، خانواده‌ها بیشتر به ارزش‌های سنتی، مذهبی و فرهنگی پایبند هستند. تربیت کودکان در این استان براساس اصول اسلامی، احترام به بزرگان، همبستگی خانوادگی و حفظ آبرو صورت می‌گیرد. باتوجه به نظریات رشد، مرحله سنی ۳ تا ۵ سال به‌دلیل افزایش توانمندی‌های کودک و آغاز فرایند یادگیری و تبیین معیارهای مطلوب و نامطلوب اجتماعی، یکی از مهمترین دوران‌های رشد کودکان است. مادران که اولین مربیان فرزندان هستند نقش حیاتی در شکل‌دهی به شخصیت، باورها و ارزش‌های

1. Day, RD., & Lamb
2. Eagly, A. H., & Chaiken, S.
3. Schwartz, S. H.
4. Barfield, T.

کودکان دارند. بنابراین، می‌توان گفت در جامعه‌ای مانند هرات که مادران بیشتر وقت خود را با فرزندان می‌گذرانند تأثیرات تربیتی آنها بسیار عمیق است. آنها نه‌تنها در جنبه‌های آموزشی و عاطفی، بلکه در انتقال ارزش‌های فرهنگی و هنجارهای اجتماعی نقش کلیدی ایفا می‌کنند.

ادبیات موضوع و پیشینه پژوهش

شکل رابطه والدین ممکن است تاحد زیادی توسط ارزش‌ها، نگرش‌ها و هنجارهای موجود در جامعه شکل بگیرد که به‌نوبه خود از فرهنگ غالب و موضوعات خرده‌فرهنگی مرتبط با گروه‌های اجتماعی، اقتصادی، قومی و مذهبی تأثیر می‌پذیرد. تحقیقات محدودی در سطح بین‌المللی درباره مقایسه ماهیت فرزندپروری در کشورهای مختلف انجام شده است (ر.ک.، بورنستین.، و کوت، ۲۰۰۶). در بسیاری از این تحقیقات، هدف بررسی مشابهت‌ها و تفاوت‌های موجود میان فرهنگ کشورهای مختلف در یکی از ابعاد ارزش (ر.ک.، پارک و ون،[1] ۲۰۰۹؛ گرف.، و همکاران،[2] ۲۰۱۴)، نگرش (ر.ک.، اوکاگاکی و فرنش،[3] ۱۹۹۸)، اسناد (ر.ک.، بورنستین.، و همکاران، ۱۹۹۸) و یا هنجار (بورنستین و کوف، ۲۰۰۶) بوده است.

در کشور ایران پژوهش‌هایی درباره بررسی ماهیت فرزندپروری از دیدگاه والدین انجام شده است. در این مطالعات یا فقط یکی از ابعاد ارزش (ر.ک.، حلی‌ساز.، و همکاران، ۱۳۹۹؛ جلیلی، ۱۳۹۹) و نگرش (ر.ک.، رمضانی.، و همکاران، ۱۳۹۹) بررسی شده و یا ارزش، نگرش، هنجار و باور والدین در زمینه‌های دیگری مانند پیشرفت تحصیلی (ر.ک.، مفرد.، و همکاران، ۱۳۹۹) و یا شیوه‌های فرزندپروری درمیان گروه‌های مختلفی از مادران براساس ویژگی‌های فرزندانشان بررسی شده است (ر.ک.، گلفزانی، ۱۳۸۳؛ امیری‌نژاد، ۱۳۹۰).

به‌دلیل ضعیف بودن زیرساخت‌های علمی افغانستان و عدم امکان دستیابی به اطلاعات و پژوهش‌های انجام شده در مراکز پژوهشی یا مؤسسات آموزش عالی این کشور اطلاعی درباره پژوهش‌های صورت گرفته در مورد سبک‌های فرزندپروری یا مؤلفه‌های شناختی، رفتاری یا اهداف فرزندپروری در والدین افغانستانی یافت نشد. براساس دسترسی محقق به منابع پژوهشی در دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی هرات، پژوهش‌های انجام شده درباره موضوع فرزندپروری بر مبنای روش همبستگی و بااستفاده از پرسش‌نامه سبک‌های فرزندپروری بامریند صورت گرفته است. محققان، رابطه مؤلفه‌هایی مانند اعتمادبه‌نفس (حمیدزی، ۱۳۹۸)، پرخاشگری (یعقوبی، ۱۳۹۹)، کمال‌گرایی (کریمی، ۱۳۹۸) و اختلال سلوک (مهرپرور، ۱۳۹۸) را با سبک‌های فرزندپروری بررسی کرده‌اند. تاکنون هیچ تحقیقی در مورد شناسایی مؤلفه‌های فرزندپروری و بررسی ارزش‌ها، نگرش‌ها و هنجارهای فرزندپروری مادران هراتی انجام نشده است.

برمبنای نظریه سیستم‌های بوم‌شناختی یوری برونفن برنر[4]، محیط و بافت اطراف کودک نقش بسزایی در رشد وی دارد. همچنان‌که نظریه‌های محیطی این ادعا را مطرح می‌کنند که رشد و یادگیری در خلأ اتفاق نمی‌افتد و نظام‌های مختلف محیطی بر مسیر رشد و یادگیری کودک تأثیر می‌گذارند. نظام‌های کوچک مانند خانواده، مدرسه و گروه‌های همسالان، محیط مستقیم کودک را احاطه می‌کنند و رابطه میان آنها با کودک دوسویه است؛ یعنی همان‌گونه که این نظام‌ها بر کودک تأثیر می‌گذارند از او تأثیر هم می‌پذیرند. روند تأثیرگذاری نظام‌ها به عوامل مختلفی بستگی دارد و لایه‌های متعددی را شامل می‌شود. برخی متغیرها مانند نوع تغذیه، درآمد خانواده و روش تربیت والدین در لایه داخلی این نظام هستند. نظام‌های میانه، میان لایه‌های میانی با عوامل درون نظام خرد ارتباط برقرار می‌کنند. سومین لایه، نظام‌های بیرونی است که به‌شکل غیرمستقیم بر رشد کودک تأثیر می‌گذارد. لایه چهارم یا همان نظام کلان شامل فرهنگ، باورها، سیاست، اقتصاد، ارزش‌ها و

1. Park, J. H., & Kwon, Y. I.
2. Graf, F. A., & et al
3. Okagaki, L., & Frensch, P. A.
4. Bronfenbrenner

آداب و رسوم یک جامعه است. لایه‌ای که هرچند با فاصله و به‌صورت غیرمستقیم می‌تواند لایه‌های زیرین را تحت تأثیرخود قرار دهد. (برونفر برنر، ۱۹۸۶)

هم‌نوا با نظریه سیستم‌های بوم‌شناختی برونفر برنر که بر اهمیت محیط و نظام‌های پیرامون فرد و نقش آنها در فرایند رشد تأکید دارند رویکردهایی مانند رشد یکپارچه[1] (گرینسپن[2]، ۲۰۰۶) علاوه بر تأکید بر حیطه‌های مختلف رشد شناختی، زبانی و حرکتی، سهم بسزا، مستقل و گسترده‌تری در رشد هیجانی اجتماعی دارد. تعاملات هیجانی کودک با مراقبین اولیه در رشد هیجانی اجتماعی و هیجانی-کارکردی کودک بسیار مؤثر است. براساس این نظریه، اولین روابط، مهمترین نقش را در شکل‌گیری بنیاد وجودی فرد دارند و این ارتباط تا بدان اندازه اهمیت دارد که در این مدل اعتقاد بر این است که تعاملات هیجانی بین کودک و مراقبین، فراهم‌کننده بستری است که رشد سالم و یا ناسالم از آن راه محقق می‌شود. به‌اعتقاد گرینسپن (۲۰۰۶) خانواده، بستر شکل‌گیری شخصیت کودک و درونی‌سازی و دریافت ارزش‌ها، نگرش‌ها و هنجارهاست.

براساس نظریه ویگوتسکی[3] تکامل انسان از کارکردهای نخستین به کارکردهای عالی فقط با میانجی‌گری ابزارهای جامعه امکان‌پذیر است. در فرایند حلقه‌های ارتباطی میان انسان‌ها و به‌صورت خاص والدین و مراقبین اولیه ابزارهای معنوی و روان‌شناختی، ارزش‌ها، نگرش‌ها و هنجارهای مورد قبول در قالب تعاملات دوسویه به فرزندان یا افراد سطح پایین‌تر انتقال می‌یابد. پژوهش‌های زیادی بر تأثیر سیستم‌های انسانی که به‌صورت مستقیم درقالب روش‌های فرزندپروری از کودکان نگهداری و حمایت می‌کنند، تأکید کرده‌اند. (بورنستین و کوت، ۲۰۰۶) هریک از این روش‌ها نشان‌دهنده رابطه خاص میان والدین و کودکان است که در زمان خاصی شکل می‌گیرد. سبک‌های فرزندپروری، مجموعه‌ای از گرایش‌ها، رفتار و جلوه‌های کلامی و غیرکلامی است که تعیین‌کننده ماهیت تعامل کودک و والدین در موقعیت‌های گوناگون است (دارلینگ و استرنبرگ،[4] ۲۰۰۰).

ارزش‌ها، نگرش‌ها و هنجارهای فرزندپروری از تعیین‌کننده‌های مهم رفتار والدینی است (دارلینگ و استنبرگ، ۲۰۰۰) و بافت فرهنگی هر والد بر شیوه تفکر وی، مؤلفه‌های فرزندپروری و رفتارهای فرزندپروی او در ارتباط با فرزندش تأثیر می‌گذارد (گرین فیلد و سوزوکی، ۱۹۹۸؛ چاو و تی‌سنگ،[5] ۲۰۱۲). در پژوهش حاضر، مادران اهل هرات نماینده الگوی فرهنگی موجود در جامعه افغانستان در نظر گرفته شده‌اند که به‌دلیل ارتباط تنگاتنگ با فرزندانشان، هنجارها، ارزش‌ها و نگرش‌های آنها درقالب مؤلفه‌های فرزندپروری بررسی می‌شود.

شیوه اجرای پژوهش

۱. روش پژوهش

پژوهش حاضر به‌روش کیفی و بااستفاده از روش پدیدارشناختی انجام شد. با توجه به اینکه ماهیت هنجارها، ارزش‌ها و نگرش‌های فرزندپروری مادران اهل هرات افغانستان تاکنون ناشناخته مانده است. به‌همین‌دلیل برای درک بهتر این موضوع، استفاده از روش کیفی پدیدارشناسی برای بررسی این مسئله مناسب است. داده‌های پژوهش با استفاده از مصاحبه نیمه‌ساختار یافته جمع‌آوری شد. برخی سؤال‌های مطرح شده در مصاحبه با افراد وارد شده به پژوهش عبارتند از:

- در نقش یک‌مادر، ویژگی‌هایی که در تربیت فرزندانتان برای شما مهم و مطلوب است و به‌دنبال ایجاد آنها هستید، چیست؟

1. Integrated Growth Approach
2. Greenspan, S. I.
3. Vygotsky
4. Darling, N., & Steinberg, L.
5 . Chao, R. K., & Tseng, V.

– در نقش یک‌مادر، فرزند مورد علاقه و دوست‌داشتنی از نظر شما چه ویژگی‌هایی دارد؟

– در نقش یک‌مادر، بایدها و نبایدهای شما در تربیت فرزندانتان کدام است و فرزندان شما چه رفتارهایی را باید و نباید انجام بدهند؟

تجزیه و تحلیل داده‌ها بااستفاده از روش هفت‌مرحله‌ای کلایزی[1] انجام شد. براساس این روش در پژوهش حاضر، ابتدا تمام مصاحبه‌های انجام شده مکتوب شد. در مرحله دوم، اظهارات معنادار[2] یا معانی اولیه از متن مصاحبه‌ها استخراج شد. در مرحله سوم که دسته‌بندی کلی معانی[3] بود، به‌دلیل دستیابی به درک عمیق‌تر از تفکرات و دیدگاه مادران، معانی صریح و ضمنی موجود در اظهارات معنادار، شناسایی و به زبان ساده‌تر تبدیل شدند. مرحله چهارم، دسته‌بندی معانی درقالب مضامین فرعی بود. این مضامین نشان‌دهنده جنبه‌های مختلف تجربه مورد مطالعه بود. در مرحله پنجم، مضامین فرعی درقالب یک‌توصیف جامع و منسجم از پدیده مورد مطالعه نوشته شدند به‌طوری‌که این توصیف بتواند تصویر کاملی از ادراک مادران درباره موضوع ارائه دهد. در مرحله ششم، اعتبارسنجی یافته‌ها از راه بازگشت آن به شرکت‌کنندگان[4] و دریافت بازخورد از ایشان بود. در مرحله آخر، مضامین اصلی[5] استخراج شد.

معیار طبقه‌بندی معانی اولیه، مضامین فرعی و اصلی در پژوهش حاضر براساس ادراک و دیدگاه مادارن از مؤلفه‌های فرزندپروری بود. مبانی نظری خاص، نتایج تحقیقات گذشته و نظر شخصی پژوهشگر دخالتی در این فرایند نداشت؛ یعنی آنچه را مادران، اصل ثابت و مورد قبول و مطلوب در تربیت فرزندان خود بیان کردند (ویژگی‌هایی که مادران درپی تحقق آنها هستند)، ارزش‌های مورد قبول آنها (آن‌دسته از ویژگی‌هایی که مادران تمایل و علاقه دارند در فرزندانشان ببینند؛ هرچند تاکنون تحقق پیدا نکرده باشد) و نگرش آنها به فرزندپروری (یعنی، آن‌دسته از رفتارها یا ویژگی‌هایی که از دید مادارن براساس عرف و سنت‌های جامعه است و فرزندان باید آنها را انجام دهند یا مخالف با عرف و اقتضائات فرهنگی و سنتی جامعه بوده و فرزندان نباید آنها را انجام دهند) به‌عنوان هنجارهای فرزندپروری دسته‌بندی شد.

برای اعتبارسنجی پژوهش حاضر از روش بازبینی مشارکتی استفاده شد. بدین‌ترتیب که در مرحله ششم گردآوری داده‌ها، محقق نتایج تحقیق را به پنج نفر از مادران شرکت‌کننده ارائه و ایشان پس از مطالعه، صحت اطلاعات، تفاسیر و نتایج را بررسی و درستی و صحت یافته‌ها را اعلام کرد. از بازخوردهای همکاران پژوهشی برای روش دیگر اعتبارسنجی استفاده شد. این روش به محقق کمک می‌کند تا درصورت وجود سوگیری‌های احتمالی یا تفسیرهای نادرست، اصلاحات لازم را اعمال کند و اطمینان حاصل کند که تحلیل‌ها منطقی و مستند هستند. (کراس ول،[6] ۲۰۰۷) پژوهشگر در فرایند ارزیابی و دسته‌بندی داده‌ها، چندین‌بار با دو نفر از اساتید رشته روان‌شناسی تربیتی در مورد روند دسته‌بندی معانی، مضامین و تحلیل یافته‌ها مشورت و نظریات و نکات مطرح شده توسط ایشان را برای بهبود تحلیل‌ها یا شفاف‌سازی فرآیند تحقیق اجرا کرد.

۲. جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری پژوهش حاضر شامل تمام مادران افغانستانی ساکن شهر هرات، دارای فرزندان ۳ تا ۵ ساله بود. برای انتخاب نمونه از روش نمونه‌گیری دردسترس تا رسیدن به اشباع نظری داده‌ها در مصاحبه نیمه‌ساختار یافته استفاده شد. باتوجه به شرایط حاکم بر جامعه افغانستان و ایجاد محدودیت‌های گسترده برای زنان و دختران و تعطیل شدن تمامی مراکز آموزشی، فرهنگی و اجتماعی زنان، مادران شرکت‌کننده در پژوهش برمبنای امکان دسترسی به ایشان و امکان حضور

1. Colaizzi's Method
2. Significant Statements
3. Formulating Meanings
4. Member Checking
5. Fundamental Structure
6. Creswell, J. W.

محقق در مراکزی که این مادران حضور داشتند، تا رسیدن به اشباع نظری داده‌ها در مصاحبه نیمه‌ساختار یافته با ایشان انتخاب شدند. بدین‌ترتیب تعداد ۲۵ مادر با ویژگی‌های فوق شناسایی و وارد پژوهش شدند. شرکت‌کنندگان فرم اطلاعات عمومی در ارتباط با سن، تحصیلات و شغل والدین، تعداد فرزندان و جنسیت کودک موردنظر را تکمیل کردند. پس از توضیح مختصر و روشن شدن علل پژوهش و هدف استفاده از ضبط صوت و اطمینان‌دهی از محرمانه ماندن اطلاعات شخصی، مصاحبه با رضایت و اطلاع مصاحبه‌شوندگان در محیط آرام انجام شد. زمان مصاحبه، متناسب با کیفیت پاسخ و حوصله و تحمل شرکت‌کنندگان بین۲۰ تا ۳۵ دقیقه متغیر بود. مجموع مادران شرکت‌کننده در پژوهش از طبقه متوسط جامعه، ۹ نفر شاغل و ۱۶نفر خانه‌دار بودند. سن مادران بین ۲۳ تا ۴۵ سال بود. از این تعداد ۱ نفر با سطح تحصیلی کارشناسی ارشد، ۷ نفر سطح تحصیلی کارشناسی ، ۳ نفر دانشجوی درحال تحصیل، ۳ نفر سطح تحیلی دیپلم، ۶ نفر دارای تحصیلات ابتدایی و ۵ نفر بی‌سواد بودند.

یافته‌های پژوهش

باتوجه به هدف ذکر شده درباره شناسایی مؤلفه‌های فرزندپروری از مجموع مصاحبه‌های انجام شده ۳۸ معنای اولیه به‌دست آمد. این معانی در قالب ۱۱ مضمون فرعی و ۳ مضمون اصلی دسته‌بندی شدند. در نخستین مؤلفه فرزندپروری از دیدگاه مادران هراتی، یک‌مضمون اصلی بانام ارزش‌ها درقالب پنج مضمون فرعی (دین‌مداری، اصول اخلاقی و انسانی، مسئولیت‌های اجتماعی، توسعه فردی و پیشرفت، نظم و مدیریت زندگی) و هجده معنای اولیه (پایبندی به اصول و ارزش‌های دینی، انجام فرایض و عبادات دینی مانند نماز و روزه، صداقت، مهربانی، ادب، پذیرش و احترام به تفاوت‌ها، احترام به والدین و بزرگ‌ترها، حرف‌شنوی و اطاعت از والدین، مسئولیت‌پذیری، قانون‌مداری، کمک به دیگران، پایبندی به آداب و رسوم و سنت‌های ملی، هدفمندی و برنامه‌ریزی، تحصیل و پیشرفت علمی، سازگاری با شرایط، قناعت، نظم و پاکیزگی و پس‌انداز کردن) شناسایی شد. در میان معانی اولیه ذکر شده، بالاترین فراوانی مربوط به پایبندی به اصول و ارزش‌های دینی، تحصیل و پیشرفت علمی (۲۰ فراوانی)، ادب (۱۹ فراوانی) پایبندی به آداب و رسوم و سنت‌های ملی (۱۸ فراوانی) و پایین‌ترین فراوانی مربوط به نظم و پاکیزگی (۵ فراوانی) بود.

نتایج پژوهش نشان می‌دهد که «ارزش‌ها» در قالب یک‌مضمون اصلی در ابعاد مختلف فرزندپروری مادران، نقش بنیادین و همه‌جانبه‌ای ایفا کرده و تصویری جامع از شناخت‌ها و باورهای مادران هراتی را به‌تصویر می‌کشد. در نخستین مضمون فرعی یعنی، دین‌مداری، مفهموم پایبندی به اصول و ارزش‌های دینی و مفهوم انجام فرایض مذهبی با بالاترین فراوانی بیانگر آن است که دین و مذهب نقش محوری در شکل‌دهی به نظام ارزشی این مادران دارد. این موضوع نشان‌دهنده تأثیرگذاری قوی باورهای دینی در تقویت حس مسئولیت‌پذیری، اخلاق‌مداری و هویت فردی است. همچنین، نقش دین در انسجام اجتماعی و هدایت افراد به‌سوی زندگی معنادار از این داده‌ها قابل استنباط است.

میزان بالای فراوانی در مفهوم تحصیل و پیشرفت علمی نشان می‌دهد که پیشرفت در حوزه‌های علمی و آموزشی، در کنار ارزش‌های دینی از اولویت‌های مهم برای مادران است. بانگاه اولیه در تحلیل این نتیجه می‌توان چنین استنباط کرد که نظام‌های آموزشی و فرهنگی افغانستان در نهادینه کردن ارزش توسعه فردی و ارتقای آگاهی تأثیر مثبت داشته است، اما در واقعیت، دلیل ارزشمندی این مفهوم برای مادران هراتی وجه دیگری دارد. فراوانی ادب و پایبندی به آداب و رسوم و سنت‌های ملی بر اهمیت هنجارهای اجتماعی و فرهنگی در جامعه هرات دلالت دارد. این یافته‌ها حاکی از آن است که اصول ارتباطی و تعاملات اجتماعی مانند احترام، ادب و رعایت رسوم فرهنگی، بخش جدایی‌ناپذیر هویت جمعی و مؤلفه‌های کلیدی در تقویت همبستگی اجتماعی هستند. در تحلیل فراوانی پایین در مفهوم نظم و پاکیزگی چندین عامل

را می‌توان برشمرد: در نگاه اول این موضوع نشان‌دهنده کم‌توجهی نسبی مادران به این جنبه از ارزش‌هاست. دلیل دیگر ممکن است این باشد که باتوجه به شرایط و بحران‌های متعدد در جامعه افغانستان این مفهوم اولویت تربیتی پایین‌تری در نگاه مادران دارد.

مؤلفه شناختی دیگر در فرزندپروری مادران هراتی درقالب یک مضمون اصلی یعنی، نگرش‌ها و دو مضمون فرعی یعنی، نگرش‌های روان‌شناختی و نگرش‌های اجتماعی و دوازده معنای اولیه (شامل عزت‌نفس، جسارت، رازداری، خودکفایی، خلاقیت، سخت‌کوشی، استقلال فکری و عاطفی، همدلی، خوش‌برخوردی، خوش‌صحبتی، توانایی نه گفتن، ابراز احساسات و هیجانات) شناسایی شد. بالاترین فراوانی در میان معانی ذکر شده مربوط به جسارت و خوش‌برخورد بودن (۱۱ فراوانی) و پایین‌ترین فراوانی مربوط به ابراز احساسات و هیجانات (۳ فراوانی) بود. نگرش‌ها بیان‌کننده ویژگی‌های مورد علاقه مادارن است که تمایل دارند آنها را در فرزندانشان ایجاد کنند؛ هرچند ممکن است این تمایلات در رفتار فرزندان آنها مشهود نباشد. نگرش‌های فرزندپروری، نمایان‌گر رویکرد مادران درباره تربیت فرزندان و تعامل با آنهاست. این نگرش‌ها در شکل‌گیری شخصیت، توانایی‌های اجتماعی و عزت‌نفس فرزندان نقش کلیدی ایفا می‌کنند. جسارت و خوش‌برخورد بودن با بالاترین فراوانی نشان می‌دهد که مادران هراتی تربیت فرزندانی با اعتمادبه‌نفس بالا و رفتار اجتماعی مطلوب را از اولویت‌های خود می‌دانند. این ویژگی‌ها برای موفقیت فرزندان در جامعه‌ای که تعاملات اجتماعی و شجاعت که در مواجهه با چالش‌ها اهمیت دارد، ضروری است. فراوانی پایین ابراز احساسات و هیجانات (۳ فراوانی) ممکن است ناشی از فرهنگ غالب در هرات باشد که ابراز احساسات به‌صورت علنی را محدود می‌کند. این نگرش می‌تواند بر روابط عاطفی فرزندان در آینده تأثیراتی داشته باشد و نیازمند تقویت در برنامه‌های تربیتی است.

در سومین مؤلفه شناختی فرزندپروری، یک‌مضمون اصلی (یعنی هنجارها)، چهار مضمون فرعی (یعنی، مقررات دینی، موازین اخلاقی، آداب و رسوم اجتماعی، خودمراقبتی) و هشت معنای اولیه (یعنی، حجاب اسلامی، متانت، دروغ نگفتن، عدم پرخاشگری و فحش دادن، اقتدار و ریاست پدر در خانه، «تو» خطاب نکردن والدین و بزرگ‌ترها، بازی نکردن با غیرهم‌جنس و به‌تنهایی بیرون نرفتن از خانه) شناسایی شد. درمیان معانی اولیه ذکر شده، حجاب بالاترین فراوانی (۱۱ فراوانی) و بازی نکردن با غیرهم‌جنس کمترین فراوانی (۵ فراوانی) را داشت. این هنجارها بازتاب‌دهنده ارزش‌ها و قواعد رفتاری هستند که مادران هراتی در تربیت فرزندان خود به آنها پایبند هستند. یافته‌ها نشانه تأثیر عمیق باورهای دینی، اخلاقی، اجتماعی و فرهنگی بر رفتارها و نگرش‌های تربیتی این مادران است. فراوانی بالای حجاب اسلامی نشان‌دهنده جایگاه مرکزی حجاب در هنجارهای تربیتی مادران هراتی است. این نتیجه بیانگر تأکید مادران بر رعایت اصول پوشش اسلامی و تربیت فرزندانی است که با این هنجار بزرگ شوند. بازی نکردن با غیرهم‌جنس با پایین‌ترین فراوانی نشان‌دهنده تأثیر محدودتر این هنجار در مقایسه با سایر مقررات درون‌فرهنگی است؛ اگرچه همچنان بخشی از قواعد رفتاری مورد تأکید در تربیت است. این یافته ممکن است به‌دلیل تغییرات اجتماعی یا تفاوت‌های فردی در پذیرش این هنجار باشد.

جدول۱. مضامین اصلی، مضامین فرعی و معانی اولیه براساس دیدگاه مادران

مضامین اصلی	مضامین فرعی	معانی و مفاهیم اولیه
ارزش‌ها	دین‌مداری	پایبندی به اصول و ارزش‌های دینی
		انجام فرایض و عبادات دینی مانند نماز و روزه
	اصول اخلاقی و انسانی	صداقت
		مهربانی
		ادب

		پذیرش و احترام به تفاوت‌ها
		احترام به والدین و بزرگ‌ترها
		حرف‌شنوی و اطاعت از والدین
	مسئولیت‌های اجتماعی	مسئولیت‌پذیری
		قانون‌مداری
		کمک به دیگران
		پایبندی به آداب و رسوم و سنت‌های ملی
	توسعه فردی و پیشرفت	هدفمندی و برنامه‌ریزی
		تحصیل و پیشرفت علمی
		پذیرش و احترام به تفاوت‌ها
		قناعت
	نظم و مدیریت زندگی	نظم و پاکیزگی
		پس‌انداز کردن
نگرش‌ها	نگرش‌های روان‌شناختی	عزت‌نفس
		جسارت
		رازداری
		خودکفایی
		خلاقیت
		سخت‌کوشی
		استقلال فکری و عاطفی
	نگرش‌های اجتماعی	همدلی
		خوش‌برخورد بودن
		خوش‌صحبتی
		توانایی نه گفتن
		ابراز احساسات و هیجانات
هنجارها	مقررات دینی	حجاب
	موازین اخلاقی	دروغ نگفتن
		عدم پرخاشگری
		متانت
	آداب و رسوم اجتماعی	اقتدار و ریاست پدر در خانه
		«تو» خطاب نکردن والدین و بزرگ‌ترها
	خودمراقبتی	بازی نکردن با غیرهم‌جنس
		به‌تنهایی بیرون نرفتن از خانه

نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر باهدف بررسی مؤلفه‌های فرزندپروری مادران هراتی و شناسایی دیدگاه ایشان درباره ارزش‌ها، نگرش‌ها و هنجارهای فرزندپروری انجام شد. تحلیل یافته‌های پژوهش درباره بالاترین فراوانی مفهوم یعنی، پایبندی به اصول و

ارزش‌های دینی و انجام فرایض و عبادات دینی مانند نماز و روزه در محور کلی ارزش‌ها، و حجاب در محور هنجارها، نشانه اهمیت بالا و مقبولیت این مفاهیم در نگاه مادران اهل هرات است.

بررسی برخی پژوهش‌ها حاکی از این است که در برخی از فرهنگ‌ها، باورهای مذهبی به‌مثاهب یک‌مؤلفه مهم در پرورش فرزند مورد توجه و تأکید والدین است. در پژوهش سوزو[1] (۲۰۰۷) هر سه گروه اقلیت قومی ساکن در آمریکا نسبت به گروه اکثریت اروپایی-آمریکایی بر مذهب و ایمان تأکید بیشتری داشتند. همچنین در مطالعه گرف و همکاران (۲۰۱۴) که در میان گروه ۱۲۰ نفره از والدین اهل مغولستان مهاجر به آلمان، والدین آلمانی و والدین مغولستانی ساکن انجام شد نیز بر اهمیت باورهای دینی در میان هر دو گروه از والدین اهل مغولستان تأکید شده است؛ اگرچه از دیدگاه والدین آلمانی، باورهای دینی اهمیت متوسطی داشتند. یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج پژوهش آزاد ارمکی (۱۳۸۹) مبنی بر اهمیت ایمان به خدا و پژوهش حلی‌ساز و همکاران (۱۳۹۹) مبنی بر داشتن گرایشات مذهبی و ایمان و اعتقاد به خدا و انجام فرایض و رفتارهای مذهبی هم‌سویی دارد.

نتایج پژوهش حاضر نشان‌دهنده غلبه نگاه جمع‌گرایانه در دیدگاه مادارن هراتی است. ارزشمند بودن مفاهیمی مانند ادب، مهربانی، صداقت، کمک به دیگران، پذیرش و احترام به تفاوت‌ها، پایبندی به آداب و رسوم و سنت‌های ملی و ابراز علاقه و تمایل به ویژگی‌هایی مانند همدلی، خوش‌برخورد بودن و خوش‌صحبتی در مضمون اصلی نگرش‌ها و تأکید بر ناهنجار بودن مفاهیمی مانند دروغ‌گویی و پرخاشگری، نشان می‌دهند که مادران هراتی در جامعه‌ای با رویکرد جمع‌گرایانه، به نوعی از تربیت توجه دارند که به‌دنبال آن فرزندان بتوانند به‌خوبی در چارچوب ارزش‌های اجتماعی و گروهی عمل کنند؛ زیرا این ویژگی‌ها ابزارهایی برای حفظ و تقویت روابط اجتماعی است که در فرهنگ‌های جمع‌گرا اهمیت ویژه‌ای دارند. این نتایج با یافته‌های پژوهش هافتسد[2] (۲۰۰۱) مبنی بر اینکه در فرهنگ‌های جمع‌گرا مانند بسیاری از جوامع آسیایی و خاورمیانه‌ای تأکید زیادی بر ارزش‌هایی مانند هماهنگی، احترام به سنت‌ها و همکاری دارند، هم‌خوانی دارد.

در مورد سازگاری با شرایط و افراد مختلف و پایبندی به آداب و رسوم نیز نتایج پژوهش حاضر با نتایج تحقیق حلی‌ساز و همکاران (۱۳۹۹) که ارزش‌های فرزندپروری مادران تهرانی را بررسی کرده است، هم‌خوانی دارد. یکی دیگر از مفاهیم مطرح شده توسط مادران در مضمون اصلی ارزش‌ها احترام به والدین است. نتایج به‌دست آمده در پژوهش حاضر درباره این مهفوم، مشابه نتایج مطالعه میتر و جورج[3] (۲۰۰۳) است. همچنین این نتیجه با یافته‌های پژوهش حلی‌ساز و همکاران (۱۳۹۹)، جلیلی (۱۳۹۹) و رمضانی (۱۳۹۹) هم‌خوانی دارد.

یکی از دیگر مفاهیم بیان شده در مضمون اصلی هنجارها توسط مادارن هراتی، قائل بودن اقتداری خاص برای پدر و تأکید بر جایگاه مدیریتی و کنترل‌گری پدر بر روی فرزندان است. بهنجار بودن این مفهوم را می‌توان با نگاهی به تعبیر مردسالاری حاکم بر جامعه افغانستان تحلیل و توصیف کرد. به‌دلیل پایین بودن سطح اطلاعات و آگاهی بسیاری از خانواده‌ها درباره شیوه‌های صحیح فرزندپروری و سبک مقتدرانه، احتمال دارد والدین افغانستانی بیشتر سبک استبدادی داشته باشند. براین‌اساس، از نگاه مادران اهل هرات، اقتدار و قدرت کنترل‌گری پدران یکی از اسباب ایجاد آرامش و مانع هرج‌ومرج در خانواده و انحراف فرزندان است.

مفهوم دیگری که در مضمون اصلی هنجارها و در زمینه ارتباط میان والدین و فرزندان بیان شده «تو» خطاب نکردن بزرگ‌ترها به‌ویژه والدین توسط فرزندان است. اگرچه برخی از مادران شرکت‌کننده در مصاحبه نسبت به این رفتار نظر خنثی و یا حتی متفاوتی داشتند، ولی بیش از نیمی از مادران شرکت‌کننده (۱۵ نفر) قائل بودند که خطاب کردن والدین و

1. Suizzo, M. A.
2. Hofstede, G.
3. Maiter, S., & George, U.

بزرگ‌ترها توسط فرزندان با واژه «تو» نوعی بی‌ادبی و بی‌احترامی است و آنها به فرزندان خود اجازه نمی‌دهند که بزرگ‌ترها را این‌گونه خطاب کنند.

نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد که مادران هراتی به ارزش‌های فردی مانند مسئولیت‌پذیری، قانون‌مداری، قناعت، هدف‌مندی و برنامه‌ریزی، تحصیل و پیشرفت علمی اشاره کرده‌اند. براساس این یافته‌ها در تحقیق معدنی‌پور و همکاران (۱۳۸۹) که باهدف بررسی تفاوت‌ها و شباهت‌ها میان ارزش‌های مطرح شده توسط والدین ۱۴ کشور آسیایی انجام شده است، مادران هراتی مانند مادارن پاکستانی قناعت را ارزشی فردی در فرزندپروری می‌دانند و مشابه والدین کشورهای قرقیزستان، عراق، ارمنستان، گرجستان، ایران، آذربایجان، اسرائیل، اردن، ترکیه و الجزایر به احساس مسئولیت به‌مثابه یک‌ارزش فردی تأکید دارند.

در تبیین نتایج حاصل از پژوهش درباره مفاهیم سخت‌کوشی، قناعت و پس‌انداز در مضمون اصلی ارزش‌ها توسط مادران هراتی می‌توان شرایط خاص و بغرنج اقتصادی افغانستان به‌ویژه در سال‌های اخیر را یکی از عوامل مؤثر در این دیدگاه دانست. براساس گزارش ماه مه سال ۲۰۲۳ کمیته بین‌المللی نجات[1](RIC)، حدود ۴۳درصد از جمعیت افغانستان با کمتر از یک‌وعده غذایی در روز زندگی می‌کنند، بی‌کاری در این کشور بیداد می‌کند، بسیاری از مقامات و کارکنان دولتی در مناطق شهری شغل خود را ازدست داده‌اند و حقوق کارگران هم به‌دلیل بحران اقتصادی موجود در افغانستان کاهش چشمگیری داشته است. این درحالی است که تورم و افزایش قیمت به‌ویژه اقلام غذایی در این کشور زیاد است. گفته می‌شود درآمد ماهیانه خانوارهای افغانی به‌نسبت سال ۲۰۲۱ چهارده درصد کاهش یافته است. سازمان جهانی غذا[2] (WFP)، افغانستان را در زمره ۶ کشوری قرار داده است که جمعیت آن در معرض گرسنگی و شرایط وخیم هستند (خبر آنلاین، ۲۴مرداد، ۱۴۰۱). باتوجه به این واقعیت‌ها می‌توان گفت که ترس از فقر و بیکاری یکی از نگرانی‌های اصلی مردم و به‌ویژه مادران افغانستانی است. ضعف ساختاری موجود در بنیان‌های امنیتی و اقتصادی و نبود زیرساخت‌ها برای رشد و پرورش استعدادها و خلاقیت‌های نسل جوان و نوجوان باعث شده است که مادران هراتی سخت‌کوشی و تلاش مضاعف برای برآورده کردن نیازها، قناعت و رضایت‌مندی از امکانات موجود، مصرف بهینه سرمایه، پس‌انداز کردن و برنامه‌ریزی برای روز مبادا را ارزش‌های تربیتی بدانند؛ زیرا این ویژگی‌ها تأمین‌کننده آسایش نسبی فرزندان آنها در آینده است.

یافته‌های پژوهش درباره مفهوم تحصیل و پیشرفت علمی در مضمون اصلی ارزش‌های فرزندپروری با نتایج پژوهش موسوی و همکاران (۱۳۹۸) و مفهوم هدف‌مندی و برنامه‌ریزی با تحقیق جلیلی (۱۳۹۹) هم‌خوانی دارد. باتوجه به اهمیت بالای این مفهوم برای مادران هراتی می‌توان چنین استنباط کرد که نظام‌های آموزشی و فرهنگی افغانستان در نهادینه کردن ارزش آگاهی و ایجاد تمایل و نگرش مثبت آحاد جامعه به‌سمت تحصیلات در سطوح بالا تأثیر مثبت داشته‌اند. با نگاهی دقیق‌تر به اظهارات مادران، به‌نظر می‌رسد الزامی بودن این ویژگی برای مادران هراتی با ضعف بنیادی و وجود مشکلات شدید اقتصادی و بیکاری درمیان مردم افغانستان مرتبط است. استمرار چهار دهه جنگ داخلی و عدم ثبات امنیتی باعث عملکرد ضعیف مسئولین حکومتی در این کشور در تأمین امنیت اقتصادی و اشتغال شده است (رامیار، ۱۳۹۸). ازنظر مادران هراتی، داشتن تحصیلات سطوح عالی تااندازه زیادی با احراز یک‌شغل پردرآمد و معتبر مرتبط و پشتوانه مستحکمی برای احراز جایگاه اجتماعی و کسب مقبولیت و محبوبیت نزد دیگران است.

ناهنجار قلمداد کردن بیرون رفتن از خانه به‌تنهایی توسط مادران هراتی، به وضعیت نامناسب و بحران امنیتی در کشور افغانستان و موضوع آدم‌ربایی به‌ویژه در مورد کودکان اشاره دارد. گزارش انتشاریافته توسط شبکه حقوق بشر[3] در

1. International Rescue Committee
2. World Food Programme
3. Human Rights Watch

مورد افغانستان در سال ۲۰۲۳ عوامل و دلایل متعددی را برای بروز این مسئله مطرح کرده است: نخستین عامل، تضعیف نیروهای امنیتی و ساختارهای اجرایی دولت به‌طور گسترده پس از تسلط طالبان بر افغانستان است. این وضعیت افزایش جرایم از جمله آدم‌ربایی و ناامنی‌های محلی را به‌دنبال داشته است. همچنین بحران‌های اقتصادی و انسانی در این کشور باعث افزایش فقر و جرایم مرتبط با آن شده است؛ زیرا بسیاری از آدم‌ربایی‌ها برای دریافت پول یا باج‌گیری یا به‌دلایل سیاسی انجام می‌شود. درنهایت، کمبود پاسخ‌گویی بین‌المللی و کاهش چشمگیر واکنش‌های جامعه جهانی به بحران‌های انسانی و امنیتی در افغانستان عامل دیگر ذکر شده در این گزارش است که باعث شده مردم محلی تحت تأثیر مستقیم جنایات قرار گیرند.

پژوهش حاضر، مطالعه محدودی بر موضوع گسترده بررسی سبک‌ها و مؤلفه‌های فرزندپروری در فرهنگ‌های مختلف است که نشان می‌دهد نگرش‌ها، ارزش‌ها و هنجارهای مادران افغانستانی علاوه‌بر اشتراکات گسترده با نتایج پژوهش‌های مشابه در سایر جوامع، ویژگی‌های منحصربه‌فردی را در خود دارد که به‌وضوح نشان‌دهنده تأثیرات فرهنگی، مذهبی و اجتماعی این کشور است. بدیهی است که شناخت دقیق‌تر و عمیق‌تر این مبحث نیازمند پژوهش‌های گسترده‌تر از نظر مکانی و مقطع زمانی است. پژوهش حاضر، مؤلفه‌های فرزندپروری (هنجارها، ارزش‌ها و نگرش‌ها) را از دیدگاه مادران هراتی با کودک ۳ تا ۵ ساله بررسی کرده است. بنابراین، برای شناسایی دقیق و عمیق مؤلفه‌ها، سبک‌ها و الگوهای فرزندپروری در افغانستان باید این موضوع در مقاطع سنی متفاوت و در شهرها و استان‌ها و درمیان اقوام مختلف این کشور و از دیدگاه هردو والد و فرزندان بررسی شود.

می‌توان چنین ادعا کرد که پژوهش حاضر علاوه‌بر گسترش درک مخاطب از دیدگاه مادران هراتی درباره ارزش‌ها، نگرش‌ها و هنجارهای فرزندپروری، فرصتی برای بازنگری و مقایسه این مفاهیم با دیگر جوامع فراهم می‌کند. این نتایج می‌تواند پایه‌ای برای سیاست‌گذاری‌های فرهنگی، آموزشی و اجتماعی باشد و تأکید بیشتری بر نقش مادران درجایگاه حافظان ارزش‌های اخلاقی و فرهنگی در جامعه افغانستان داشته باشد. امید است که مقاله حاضر توانسته باشد بینشی ارزشمند و کاربردی در این موضوع ارائه دهد و زمینه‌ساز پژوهش‌های عمیق‌تر در آینده باشد.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

مواردی مانند جعل داده‌ها، تحریف نتایج، سرقت ادبی (پلجیاریسم) و هرگونه رفتار غیراخلاقی دیگر در این پژوهش به‌طور جدی پرهیز شده است.

عدم سوء رفتار علمی

نویسندگان تأکید می‌کنند که کلیه اصول اخلاقی در انجام و انتشار این پژوهش رعایت شده است. این موضوع توسط تمامی نویسندگان تأیید شده است.

تعارض منافع

نویسندگان عدم وجود تعارض منافع (Conflict of Interest) را در ارتباط با این پژوهش اعلام می‌کنند. به عبارت دیگر، هیچگونه منافع مالی یا شخصی که بر نتایج تحقیق تأثیرگذار باشد، وجود نداشته است.

مشارکت نویسندگان

تمامی نویسندگان به‌صورت مساوی در طراحی پژوهش، نگارش مقاله، و ویرایش نسخه‌های نهایی مشارکت داشته‌اند.

حامی مالی

این پژوهش بدون دریافت هرگونه حمایت مالی از سازمان‌های دولتی، تجاری یا غیرانتفاعی انجام شده است.

سپاسگزاری

نویسندگان مقاله از حمایت‌های علمی و معنوی دانشکده روان‌شناسی دانشگاه فردوسی مشهد و همچنین از همکاری مسئولین و مدیران مراکز فرهنگی و آموزشی شهر هرات افغانستان که در انجام مراحل بخش کیفی پژوهش، مساعدت و حمایت نمودند، تشکر و قدردانی می‌نمایند.

منابع

اتکینسون، ریتا.، اتکینسون، ریچارد.، نولن هوکسما، سوزان.، و اسمیت، ادوارد (۱۴۰۳). *زمینه روان شناسی هیلگارد*. مترجم: براهنی.، و همکاران. تهران: انتشارات رشد.

اسملسر، نیل (۱۳۸۰). *تئوری رفتار جمعی*. مترجم: دژاکام، رضا. تهران: مؤسسه یافته‌های نوین.

امیری‌نژاد، علی.، قریشی‌راد، فخرالسادات.، و جوانمرد، غلامحسین (۱۳۹۰). مقایسه سبک‌های فرزندپروری و سلامت روان والدین افراد اقدام‌کننده به خودکشی با والدین افراد عادی. *فصلنامه مشاوره و روان‌درمانی خانواده*، ۱(۳)، ۳۱۵- ۳۳۰.

آزاد ارمکی، تقی (۱۳۸۹) *جامعه‌شناسی ایران: جامعه‌شناسی مناسبات بین نسلی*. تهران: انتشارات علم.

باقری، فریبرز (۱۳۹۳). مفهوم‌شناسی و کارکردهای هنجار. *نشریه پژوهش علوم تربیتی از دیدگاه اسلام*، ۲(۴)، ۵۱- ۶۹.

جلیلی، پری‌ناز.، موسوی معصومه.، و شکری، امید (۱۳۹۹). *ارزش‌ها و انتظارات فرزندپروری در والدین طبقه محروم*. پایان‌نامه دانشگاه شهید بهشتی. دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی.

حلی‌ساز، مریم.، مظاهری، محمدعلی.، پناغی لیلی.، و حسنی، فریبا (۱۳۹۹). ارزش‌های فرزندپروری مادران کودکان ۳ تا ۵ ساله. *نشریه راهبرد فرهنگ*، ۸(۲۴)، ۱۲۱- ۱۴۸.

حمیدزی، رقیه (۱۳۹۸). *بررسی رابطه شیوه‌های فرزندپروری با میزان اعتماد به‌نفس دانش‌آموزان مقطع دبیرستان شهر هرات*. پایان‌نامه کارشناسی رشته روانشناسی بالینی، دانشگاه اشراق.

دلاور، علی (۱۳۸۹). روش‌شناسی کیفی. *نشریه راهبرد*، ۱۹(۵۴)، ۳۰۷- ۳۲۹.

دورکیم، امیل (۱۳۴). *قواعد و روش جامعه‌شناسی*. مترجم: کاردان، علی‌محمد. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.

راد، فیروز (۱۳۸۲). *جامعه‌شناسی توسعه فرهنگی*. تهران: انتشارات جان‌بخش.

رامیار، سید جواد (۱۳۹۸) *توسعه مبتنی بر وابستگی نقش کمک‌های خارجی در توسعه اقتصادی-اجتماعی افغانستان*. انیستیتوت مطالعات استراتژیک افغانستان. بی‌جا: انیستیتوت مطالعات استراتژیک افغانستان.

رمضانی، ولی‌الله.، عبدخدایی، محمدسعید.، طبیبی، زهرا.، و حمیدرضا، آقامحمدیان شعرباف (۱۳۹۹). ابعاد سلامت و آسیب‌شناختی فرزندپروری در خانواده‌های ایرانی: یک‌پژوهش کیفی. *نشریه پژوهش در سلامت روان‌شناختی*، ۱(۱۳)، ۵۸- ۸۰.

کریمی، فرحناز (۱۳۹۸). *بررسی رابطه میان سبک‌های فرزندپروری با کمال‌گرایی دانش‌آموزان مقطع دبیرستان شهر هرات*. پایان نامه کارشناسی رشته روان‌شناسی بالینی. دانشگاه اشراق.

گلفزانی، مرجان.، محمد اسماعیل، الهه.، و رئوفیان مقدم، فاطمه (۱۳۸۲). مقایسه شیوه‌های فرزندپروری مادران کودکان دارای اختلال و کودکان عادی. *نشریه پژوهش در حیطه کودکان استثنائی*، ۳(۳ و ۴)، ۲۴۵- ۲۶۴.

لوتس، کریستل.، لافتوس، جفری ر.، فردریکسون، باربارا ل.، و سوزان، هکستما (۱۴۰۰). *زمینه روان‌شناسی اتکینسون و هیلگارد*. مترجم: رفیعی، حسن. تهران: انتشارات ارجمند.

معدنی‌پور، علی.، رستمی، زهرا.، و معندار، مژگان (۱۳۸۹). مطالعه تطبیقی ارزش‌های تربیت فرزند در آسیای میانه، خاورمیانه و شمال آفریقا. *نشریه خانواده‌پژوهی*، ۶(۲۴)، ۴۱۱- ۴۳۱.

مفرد، فریبا.، پیشقدم، رضا.، و امین‌یزدی، سید امیر (۱۳۹۹). *ساخت و اعتباریابی پرسش‌نامه الگوی فرهنگی-زبانی مادران (باورها، ارزش‌ها، هنجارها و نگرش‌های آنها در رابطه با یادگیری زبان انگلیسی فرزندان) و بررسی ارتباط آن با عملکرد دانش‌آموزان در درس زبان انگلیسی*. پایان‌نامه دوره دکتری روان‌شناسی تربیتی. دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی. دانشگاه فردوسی مشهد.

موسوی، پریسا سادات.، مظاهری، محمدعلی.، و قنبری، سعید (۱۳۸۹). بررسی ادراک مادران از ویژگی‌های خوشایند و ناخوشایند مربوط به

دلبستگی ایمن و ناایمن در کودکان: مطالعه فرهنگی درباره دلبستگی. *نشریه خانواه‌پژوهی*، ۶(۲۲)، ۱۳۷- ۱۶۰.

مهرپرور، مهری (۱۳۹۸). *بررسی رابط بین اختلال سلوک با سبک‌های فرزندپروری در کودکان پسر ۱۰ تا ۱۳ سال مدارس غیر انتفاعی مطهر*. پایان‌نامه کارشناسی رشته روان‌شناسی بالینی. دانشگاه اشراق.

یعقوبی، معصومه (۱۳۹۹). *بررسی تأثیر آموزش مهارت‌های فرزندپروری به والدین با استفاده از رویکرد یکپارچه‌نگر بر کاهش پرخاشگری کودکان ۴ تا ۶ سال کودکستان پامچال*. پایان‌نامه کارشناسی روان‌شناسی بالینی. دانشگاه اشراق.

References

Barfield, T. (2010). *Afghanistan: A Cultural and Political History.* Princeton: University Press.

Bartkowski, J. P., Xu, X., & Levin, M. L. (2008). Religion and Child Development: Evidence from the Early Childhood Longitudinal Study. *Social Science Research,* 37(1), 18- 36.

Bornstein, M. H. (1991). Cultural approaches to parenting. *Science and Practice,* 12 (2-3), 212-221.

Bornstein, M. H. (2012). Cultural Approaches to Parenting. *Parenting: Science and Practice,* 12 (2-3), 212-221.

Bornstein, M. H., & Cheah, C. S. L. (2006). *The Place of Culture and Parenting in the Ecological Contextual Perspective on Developmental Science.* Psychology Press.

Bornstein, M. H., & Cote, L. R. (2006). Acculturation and Parent-child Relationships: Measurement and *Development.* New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

Bornstein, M. h., Haynes, O. M., Azuma, H., Galperin, C., Maital, S., Ogino, M., Painter, K., Pascual, L., Pecheux, M. G., Rahn, C., Toda, S., Venuti, P., Vyt, A., & Wright, B. (1998). A cross-national study of self-evaluations and attributions in parenting: Argentina, Belgium, France, Isreal, Italy, Japan, And the United States. *Developmental Psychology*, 31, 661- 696.

Bronfen brenner, U. (1986). Ecology of the family as a context for human development: research perspective. *Developmental psychology*. 11, 911-913.

Chao, R. K., & Tseng, V. (2012). Parenting styles and child development: A cross-cultural perspective. *Handbook of Parenting*, 2, 115-139.

Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches.* California: Sage Publications

Darling, N., & Steinberg, L. (2000). Parenting style as context: An integrative model. *Psychological Bulletin,* 109, 176- 223.

Day, RD., & Lamb, ME. (2004). *Conceptualizing and measuring father involvement.* New York: eBook Published

Eagly, A. H., & Chaiken, S. (1993). *The psychology of attitudes.* Harcourt brace Jovanovich college publishers.

Eagly, A. H., & Chaiken, S. (1998). *Attitude structure and function.* Oxford: UniversityPress.

Goodnow, J. J., & Collins, W. A. (1990). *Development according to parents: The nature, sources, and consequences of parents' ideas.* Hillsdale, NJ: Erlbaum.

Graf, F. A., Roder, M., Hein, S., Muller, A. R., & Ganzorig, O. (2014). Cultural Influences on Socialization Goals and Parenting Behaviors of Mongolian Parents. *Journal of CrossCultural Psychology,* 45, 1317- 1327.

Greenfield, P. M., & Suzuki, L. K. (1998). *Culture and human development: Implications for parenting, education, pediatrics, and mental health.* New York: John Wiley.

Greenspan, S. I. (2006). *Infant and early childhood mental health: A comprehensive developmental approach to assessment and intervention.* USA: American Psychiatric Publishing.

Hofstede, G. (2001). *Culture›s Consequences: Comparing Values, Behaviors, Institutions and Organizations Across Nations.* Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.

Maiter, S., & George, U. (2003). Understanding Context and Culture in the Parenting ApProaches of Immigrant South Asian mothers. Affilia. *Journal of Women and Social Work,*18(4), 411- 428.

Markus, H. R., & Kitayama, S. (1991). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation, *Psychological Review*, 98(2), 224- 253.

Okagaki, L., & Frensch, P. A. (1998) Parenting and children's school achievement: A multiethnic perspective. *American Educational Research Journal,* 35, 123-144.

Park, J. H., & Kwon, Y. I. (2009). Parental Goals and Parenting Practices of Upper-Middle-class Korean Mothers

with Preschool Children. *Journal of Early Childhood Research*, 7, 58- 75.

Reder, p., Duncan, S., & Lucey, C. (2003). What principles guide parenting assessments. *Studies in the Assessment of Parenting*, 3-26.

Russell, S. T., Crockett, L. J., & Chao, R. K. (2010). *Introduction: Asian American parenting and parent-adolescent relationships.* New York: Springer.

Schwartz, S. H. (2012). An overview of the Schwartz theory of basic values. *Online readings in Psychology and Culture*, 2(1), 11- 29.

Suizzo, M. A. (2007). Parents› goals and values for children: Dimensions of independence and interdependence across four US ethnic groups. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 38(4), 506- 530.

Vygotsky, L. S. (1980). *Mind in society: The development of higher psychological processes.* USA: Harvard university press.